

Het probleem van het kwaad I

Goed of Kwaad

JE HOORT VAAK: 'Ik geloof niet in God, want anders had Hij het kwaad in de wereld niet toegestaan.' Deze redenering lijkt logisch, maar is dat wel zo? Ik ontken niet dat het bestaan van het kwaad een groot moreel struikelblok is. Maar een logische analyse van bovenstaande uitspraak levert een tegengesteld 'bewijs' op.

[1] Als je ervan uitgaat dat het kwaad in de wereld bestaat dan is [2] er ook het goede. En dit leidt tot [3] de aanname dat er een innerlijk kompas is om goed en kwaad van elkaar te onderscheiden. [4] Deze morele wet moet objectief zijn. Wat is dan het probleem? 'Kwaad' is iets wat jij niet leuk vindt en wat volgens jou moet stoppen. 'Goed' of 'kwaad' hangt dan gewoon van je eigen mening af. Een morele objectieve wet bestaat niet. Iets goed of kwaad noemen is dan zinloos. Toch noem je iets goed of kwaad. En nu komt een nog groter probleem: [5] een wet veronderstelt een wetgever. En die Wetgever wil je juist ontkennen.

En als je die Wetgever wegstreept, ontstaat het probleem van Dostojewski zoals hij dat beschreef in zijn boek *De gebroeders Karamazov: als er geen god bestaat is alles toegestaan*. Het morele fundament is veranderd in drijfzand. Richard Dawkins schreef: *geen doel, geen kwaad en geen goed.*¹ De mens is in de ogen van Dawkins een product van toeval en evolutie en niet geschapen naar het beeld van God, Die bestaat immers niet. Hij is slechts een diersoort. Maar beschouw je jezelf als een dier, dan verander je al gauw in een beest.

Dat alle mensen uiteindelijk een morele wet kennen komt goed naar voren in het volgende voorbeeld. Stel je het volgende eens voor: je reist iedere dag in jouw auto naar je werk. Een collega die op de route woont, neem je graag mee. Je vraagt daar niets voor. Op zekere dag heeft je vrouw de auto nodig en vraag je aan jouw collega of hij kan rijden. Dienst en wederdienst is een ongeschreven gedragsnorm. Toch weigert hij. Hoe? Zegt hij botweg 'Vergeet het maar, rijd zelf!' Nee, hij komt met een ellenlange lijst van excuses waarom hij niet kan rijden. Hij pleit zichzelf vrij van die gedragsregel.

Je merkt niets van God in deze wereld. De wereld zit vol rampen en kwaad. Staat God onverschillig tegenover het kwaad? Wat doet God dan daar aan het kruis? ■

¹ Richard Dawkins, *River out of Eden* p. 133: *In a universe of blind physical forces and genetic replication, some people are going to get hurt, other people are going to get lucky and you won't find any rhyme or reason in it, nor any justice. The universe we observe has precisely the properties we should expect if there is, at the bottom, no design, no purpose, no evil and no good. Nothing but blind pitiless indifference. DNA neither knows nor cares. DNA just is. And we dance to its music.*